

The Interrelationship of Politics and Space in the Sustainable Development of Coastal Cities

Hassan Kamran ¹, Narjessadat Hosseini Nasrabadi ²

1. Professor of Political Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (Corresponding author).

E: n.hosseini.n@geo.ui.ac.ir

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords

Sustainable Development
Cities
Coasts
Tourism

The present study is a basic-applied research with a descriptive-analytical method that seeks to explain that today, coastal cities, with their special geographical environment, have potential that, with long-term and medium-term management and policies, and using special plans, can achieve sustainable development on a local to global scale. Among these cities are the cities of northern Iran, which in this article specifically refers to coastal cities and the role of natural and human geographical conditions of these cities in economic development and sustainable development. Finally, it presents suggestions for transforming the potential of these cities in increasing and developing the local and national economy. From a development perspective, enjoying various natural capabilities and also the level of benefit from divine opportunities and talents and how to use them indicate the status of urban communities in each region. Therefore, determining the levels of urban development and management and examining the strengths and weaknesses of each area in economic, cultural and political fields provides the basis for the optimal allocation of resources and facilities for coordinated development. Considering the above, it should be said that coastal cities have their own geography. Geography that has brought them conditions and characteristics that are distinct from other cities. In general, the characteristics of these cities have a significant impact on the decision-making of urban officials in various political, social, economic and environmental fields. Therefore, the interrelationship of politics and space is effective in the type and extent of urban planning and achieving "sustainable development".

Article History:

Received:

28 De 2024

Received in revised form:

26 Fe 2025

Accepted:

08 Ma 2025

Available online:

21 Ju 2025

Citation: Kamran, H. & Narjessadat Hosseini Nasrabadi, N. (2025). The Interrelationship of Politics and Space in the Sustainable Development of Coastal Cities. *Journal of Geography*, 23 (84), 83- 103.

<http://doi.org/10.22034/jiga.2025.2049251.1366>

© The Author (s).

Publisher: Iranian Geographical Association This is an open access

article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Extended Abstract

Introduction

This article specifically focuses on coastal cities and the role of their natural and human geographical conditions in economic development and sustainable development. Finally, it presents suggestions for transforming the potential of these cities in local and national economic growth and development. From a development perspective, the enjoyment of various natural capabilities and the extent to which they benefit from the divine resources and talents and how they are used indicate the status of urban communities in each region. Therefore, determining the levels of enjoyment and development of urban areas and examining the strengths and weaknesses of each region's economic, cultural and political conditions provides the basis for the optimal allocation of resources and facilities for coordinated development. Considering the above, it should be said that coastal cities have their own geography. Geography has brought them conditions and characteristics that are distinct from other cities. In general, the characteristics of these cities have a significant impact on the decisions of urban officials in various political, social, economic and environmental areas. Therefore, the interrelationship of politics and space is effective in the type and extent of urban planning and achieving "sustainable development".

Methodology

The present research is descriptive-analytical in nature and method and fundamental in type and purpose. The sources and information required for this research are in the form of documents and libraries and have been collected using books, scientific articles and reputable websites (governmental, non-governmental, news agencies, etc.). In order to understand the structures and mutual relationships of development with the role of geography, by extracting information, the effective natural and human characteristics have been first described; and then, according to the nature of the work, the effective components in it have been analyzed and deduced based on qualitative analysis. Also, the research forms have been drawn using Smart Art.

Results and Discussion

The rate of urban growth and spatial patterns of urban development determine the degree of exposure and vulnerability of a society to extreme events, sea level rise, and other climate-related hazards. Urban development is a dynamic and complex process that is influenced by physical, socio-economic, and political conditions. As such, how urban development impacts future risk is still poorly quantified and understood. Spatio-temporal land cover analysis and projections of future urban land cover can help improve our understanding of these processes. We see a continued increase in urban areas in the coastal zone, leading to increased exposure to beaches, even though the rates and spatial patterns of urban development vary between scenarios. It is anticipated that urban-scale development scenarios will be used in a wide range of climate change-related hazard impact assessments, beyond coastal applications. Indeed, given that 71% of the Earth's surface is covered by water, it is not surprising that many beautiful metropolises have been established in proximity to the coast. Whether it is a natural phenomenon or man-made for transportation and boating, these beaches, in addition to adding to the beauty of the cities, are also considered as practical destinations. The moderate climate, sufficient water and fertile land in these cities have attracted a large population. The establishment of natural and human-economic facilities in these places gives them more advantages, and natural advantages have given coastal cities an important economic and military dimension. Therefore, the need to evaluate and monitor the process of developing uses and expanding activities on the coastal edge of cities is becoming more important than ever. In fact, all issues related to beaches directly and indirectly affect the politics, economy, culture and environment of coastal cities.

Conclusion

Due to their specific geographical location, they have countless opportunities for economic development related to maritime industries. Therefore, considering the resources and potentials available in coastal cities, beaches play an irreplaceable role in the economy and development. These places also have diverse capabilities to attract tourists. Today, the development of tourism is considered one of the important sources of income for urban development. The mutual relations between politics and space in the city are important topics studied by geographers. To study these relations, understanding the conditions of natural geography is very effective and useful. Studies show that city life has always been formed in close connection with the natural environment. The natural environment, along with other factors, has also caused the formation of great civilizations and in some cases has also caused their destruction. The ability to obtain and exchange from different sources, organize, receive and display information in time, analyze various information and provide multifunctional services, are effective tools in environmental planning at the local level and generally at the medium and macro levels. Multi-factor assessments are proposed.

Spatial planning includes decision-making techniques and the integration of geographic information systems creates a powerful tool for spatial planning.

In today's world, to achieve sustainable development, many methods and ways have been designed and governments are trying to use these methods and development facilities and pay special attention to the capabilities of the land and the exploitation of these capabilities. One of the most important things that is done in these cities, of course, during the past years, has been the creation of unions and organizations that have been very important in the development of this place.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

the work. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

References

- 1) Adams,W.M. (1990). Green Development:Environment and Sustain-ability in the third world .London:Routledge.
- 2) Amartya Sen (2007). The concept of development, translated by Ali Goodarzi, Strategy Quarterly, No. 12.
- 3) Asayesh, Hossein (2003). Principles and methods of regional planning, Payam Noor Publications
- 4) Ardestan, Zahra Sadat (2008). Study of mechanisms for promoting the improvement and renovation of dilapidated urban textures using the approach of transferring development rights, the case study of Sirous neighborhood, Master's thesis, Tarbiat Modares University.
- 5) Amiri, Mohammad Javad; Salman Mahini, Abdolrasoul; Jalali, Seyed Gholam Ali; Hosseini, Seyed Mohsen; Azari Dehkordi, Foroud (2009). Comparison of the Systematic Method of Map Integration and Boolean-Fuzzy Logic Combination in Assessing the Ecological Potential of Forests in Watersheds 33 and 34 of Northern Iran, Journal of Environmental Sciences, No. 2.
- 6) Alvani, Seyed Mehdi (2006). Tourism Management Process, Cultural Research Office, First Edition.
- 7) Alhordizadeh, Reza (2004). An Analysis of the Laws of the United Arab Emirates' Maritime Zones in the Light of the International Law of the Sea (With Emphasis on Iran's Territorial Interests), Journal: Geographical Studies of Coastal Areas, (1)5, 99-119.
- 8) Badiei, Marjan, Hosseini, Narjes Sadat (2015). Studying the Impact of Tourism Strategy on Development, First International Conference on Land, Space and Clean Energy, 13 Aban 2015, University of Mohaghegh Ardabili, published in Collection of Papers.
- 9) Badiei, Marjan and Hosseini Nasrabadi, Narjes Sadat (2018). Political Geography of the City, What and Why, Quarterly Journal of Geography, (59)16, 5-23.
- 10) Beheshti, Mohammad Bagher (2003). Economic Development of Iran: Tabriz University Publications.
- 11)Eslami, Mohammad (2016). The Role of Resistance Economy in the Development of Qeshm Island, International Conference on Change and Transformation, Tehran, October 5-6.
- 12)Blaikie ,P.and H .Brookfield (1987)Land Degadation and Society.London :Routledge-.
- 13)Brundtland,H(1987)Our Common Future .Oxford:Oxford Univercity paress .for the World Commission onEnvironment and Development.
- 14)Friedland,W(1991)Introduction to W.Friedland,L.Busch,F.Buttel and A.Rudy (eds).Towards a New Political Economy of Agriculture.
- 15)Kelly,Fn.(2006)Trends in Development ,Zoning Density ,and the Demand for Transfrable Development Rights :A Case Stady of Montgomery County , Maryland .Univercity ofMaryland.
- 16)Pearce etal,D.,A.Markyanda and E,Barbier(1989)Blueprint for a Green Economy. London:Earthscan.

- 17) Pboundp, (1999) Human Development Report of the Islamic Republic of Iran 1999. Plan and Budget Organization of the Government of Iran and the United nation, Tehran.
- 18) Hall, C. M., (2002). Tourism planning: policies, processes and relationships, Singapore, Pearson Hall.
- 19) Hatton, M.J., (1999). Community- Based Tourism in the Asia Pacific, Ontario/ CTC / APEC: School of media studies, Humber College.
- 20) Hernandez, SA., Cohen, J. & Garcia, HI., (1996). Residents attitudes towards an instant resort enclave, *Annals of Tourism Research*, 23(4), 755-779.
- 21) Holmberg, j., K. Thomson, and L. Timberlake (1993) Facing the Future: Beyond the earth summit. London: Earthscan / International Institute for Environment and Development.
- 22) Hosseini, Narjes Sadat (2014). Agriculture, Land Management and Sustainable Development in Southeast Asia in the Congress of Land Management in the Third Millennium in Southeast Iran, Zahedan University, November 6th
- 23) Hosseini, Narjes Sadat (2014). Geopolitics of Land, Agriculture and Sustainable Development in the National Conference on Geology and Resource Exploration, March, published in the book of collected papers, Shiraz University.
- 24) Hosseini, Narjes Sadat (2015). Urban Development in the Light of the Application of Industrial Policy. Conference on Politics and the City. The Ninth Conference of the Political Science Association. December
- 25) Malczewski, j. (2006) Ordered weighted averaging with fuzzy quantifiers: GIS- based multi criteria evaluation for land – use suitability analysis. *International of applied earth observation and geo information*.
- 26) Movahed, Ali (2000) Sustainable Urban Development, Housing and Revolution Magazine, No. 90.
- 27) Motavasali, Mahmoud (2003). Economic Development, Tehran: Organization for Study and Compilation of University Humanities Books (SAM).
- 28) Mahallati, Salahuddin (2001). An Introduction to Tourism, Tehran: Shahid Beheshti University
- 29) Memarzadeh, Gholam Reza (2006). Tourism Industry, Selected Papers of the First Regional Conference, Azad University of Khomeini Shahr Branch
- 30) Navabakhsh, Mehrdad and Somayeh Safi (2012). *Sociology of Urban Tourism*. Tehran: Bahman Borna
- 31) Laino, E. & Iglesias, G. (2023). Extreme climate change hazards and impacts on European coastal cities: a review. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 184 (1), 113-587.
- 32) Jacobs, M. (1995), Sustainable Development: Assumptions, Contradictions, progress, in Lovendduski, J. and Stanger (eds), *Contemporary political studies: proceedings of the Annual Conference of the political studies Association*, London.
- 33) Jafari, J. (2000). *Encyclopedia of Tourism*, Routledge, USA & Canada.
- 34) Schroeder, T., (1996). The relationship of residents image of their state as a tourist destination and their support for tourism, *Journal of Travel research*, 34(4), 71-84.
- 35) Seto, K. C., Fragkias, M., Guneralp, B. & Reilly, M. K. (2011). A meta-analysis of global urban land expansion. *PLoS ONE* 6, e23777. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0023777>
- 36) Song, J., Fu, X., Wang, R., Peng, Z.-R. & Gu, Z. (2017). Does planned retreat matter? Investigating land use change under the impacts of flooding induced by sea level rise. *Mitig. Adapt. Strat. Glob. Change* 23, 703–733. <https://doi.org/10.1007/s11027-017-9756-x>
- 37) Ramos, E., Puente, A. and Juanes, J. A., (2015). An ecological classification of rocky shores at a regional scale: a predictive tool for management of conservation values. *Marine Ecology*, 37(2), 311–328.
- 38) Tahmasbi Pasha, Jameli, Rufia Majidi, (2005). Tourism Prospects of the Southern Caspian Region and Its Effects on the Development of Cities with Emphasis on Tonekabon, The First National Conference on the Role of the Tourism Industry in the Development of Mazandaran, Cultural Heritage Organization and University of Mazandaran
- 39) Todaro, Michael (1990). *Economic Development in the Third World*, translated by Gholam Ali Farjadi, Tehran: Institute for Advanced Research in Planning and Development Publications.
- 40) Thomas R., Pigozzi B. & Sambrook R. (2005). Tourist Carrying Capacity Measures: Crowding Syndrome in the Caribbean, *The Professional Geographer*, 57(1).
- 41) Zamani – Farhani, H., Ghazali, M., (2008). Resident attitudes and perception towards tourism development: A case study of Masooleh, Iran, *Tourism Management*, No. 29, 1233-1236
- 42) Wolf, C., Nikolettopoulos, T., Hinke, J. & Vafeidis, A. (2020). Future urban development exacerbates coastal exposure in the Mediterranean, *Scientific Reports*, 20, 14420, <https://doi.org/10.1038/s41598-020-70928-9>

- 43) Wannewitz, M., Ajibade, I., Mach, K., Magnan, A., Petzold, J. & Reckien, D. (2024). Progress and gaps in climate change adaptation in coastal cities across the globe, *Nature cities*, 1 (1). 610-619. <https://doi.org/10.1038/s44284-024-00106-9>
- 44) Johnston, R.J.; Taylor, Peter J. and Michael J. Watts (2004). Translated by Noorian, Tehran: Islamic Revolutionary Guard Corps Command and Staff College.
- 45) Rahnamei, Mohammad Taghi and Parvaneh Shah Hosseini (2010). *The Urban Planning Process of Iran*. Tehran: Samt
- 46) Zahedi Asl, Mohammad (2002). *Foundations of Social Welfare*, Tehran: Allameh Tabatabaei University, First Edition
- 47) Lohsaie Zadeh, A.(2002). *Sociology of Development*, Tehran: Payam Noor Publications.
- 48) Sadouq, Mohammad Baqer (2002). *Development and Sustainable Development*, *Environmental Quarterly*, No. 36.
- 49) Kalantari, Khalil (2008). *Regional Development Planning (Theories and Techniques)*, Tehran: Khoshbin Publications.
- 50) Gorji, Bahram (2004). *Development Rights Transfer Mechanism: A Strategy for Optimizing Density Distribution*, *City Quarterly*, Fall Issue.
- 51) Leftwich, A.(2006). *On the Importance of Policy in the Development of Developmental States*, Javad Afshar Kohan's Option, Mashhad: Marand Yaznegar Publications.
- 52) Farid, Y. (1996). *Geography and Urbanism*, Tabriz University Press, 4th Edition
- 53) Ghadami, M. (2005). *The Effects of Tourism on Urban Land Changes with Emphasis on Kelardasht*, The First National Conference on the Role of the Tourism Industry in the Development of Mazandaran, Cultural Heritage Organization and University of Mazandaran
- 54) Lee, J. (1999). *Tourism and Development in the Third World*, Translated by Abdolreza Roknoeddin and Eftekhari and Salehi Amin, Tehran: Commercial Publishing House affiliated with Commercial Studies and Research
- 55) Planning and Studies Group, Planning and Budget Organization. (1992). *Tourism in Mazandaran, Planning and Budget Organization*.
- 56) Lohsaizadeh, A.(2002) *Sociology of Development*, Tehran: Payam Noor Publications.
- 57) Sadough, . (2002) *Development and Sustainable Development*, *Environmental Quarterly*, No. 36.
- 58) Wai, Gay, Ch. (2003). *Tourism in the Perspective of Society*, translated by Ali Parsian and Seyyed Mohammad Arabi, Tehran: Cultural Research Center.

ارتباط متقابل سیاست و فضا در توسعه پایدار شهرهای ساحلی

حسن کامران دستجردی^{۱*}، نرجس سادات حسینی نصرآبادی^۲

۱. استاد جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲. استادیار دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول). E: n.hosseini.n@geo.ui.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

توسعه پایدار
شهر
سواحل
گردشگری

تحقیق حاضر از جمله تحقیقات بنیادی- کاربردی با روش توصیفی - تحلیلی است که در صدد بازگو کردن این مطلب می باشد که امروز شهرهای ساحلی با داشتن محیط جغرافیایی ویژه و خاص دارای پتانسیل های بالقوه هستند که با مدیریت و سیاستگذاری های بلند مدت و میان مدت و با استفاده از طرح های ویژه می توانند موجبات رسیدن به توسعه پایدار در مقیاس محلی تا جهانی را فراهم کنند. از جمله شهرهای شمال ایران، در رده این شهرها قرار دارند که در این مقاله به طور خاص بر شهرهای ساحلی و نقش شرایط جغرافیایی طبیعی و انسانی این شهرها در توسعه اقتصادی و توسعه پایدار اشاره شده است. در پایان به ارائه پیشنهادات برای تبدیل پتانسل های بالقوه این شهرها در افزایش و توسعه اقتصادی محلی و ملی می پردازد. از دیدگاه توسعه، برخورداری از قابلیت های مختلف طبیعی و نیز میزان بهره مندی از امکانات و استعدادهای خدادادی و نحوه استفاده از آنها نشان دهنده وضعیت جوامع شهری در هر منطقه است. بنابراین، تعیین سطوح برخورداری و توسعه نواحی شهری و بررسی نقاط قوت و ضعف شرایط هر ناحیه در زمینه های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، زمینه تخصیص بهینه منابع و امکانات را برای توسعه هماهنگ می کند. با توجه به مطالب فوق، باید گفت: شهرهای ساحلی، جغرافیای خاص خود را دارند. جغرافیایی که شرایط و ویژگیهای متمایز با سایر شهرها، را برای آن ها به ارمغان آورده است. به طور کلی، خصوصیات این شهرها در تصمیم گیری های مسئولان شهری در عرصه های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی تأثیر بسزایی دارد. بنابراین، ارتباط متقابل سیاست و فضا در نوع و میزان برنامه ریزی های شهری و بدست آوردن «توسعه پایدار» اثرگذار است.

تاریخ دریافت:
۱۴۰۳/۱۰/۰۸
تاریخ بازنگری:
۱۴۰۳/۱۲/۰۸
تاریخ پذیرش:
۱۴۰۳/۱۲/۱۰
تاریخ چاپ:
۱۴۰۳/۰۲/۳۰

استاد: کامران دستجردی، حسن و حسینی نصرآبادی، نرجس سادات. (۱۴۰۴). ارتباط متقابل سیاست و فضا در توسعه پایدار شهرهای ساحلی، نشریه جغرافیا، (۸۴) ۲۳، ۱۰۳-۸۳.

<http://doi.org/10.22034/jiga.2025.2049251.1366>

صاحب امتیاز: انجمن جغرافیایی ایران

© نویسندهگان

مقدمه و پیشینه

توسعه در لغت به معنی گسترش و بهبود است (اسلامی، ۱۳۹۵: ۵). از دیدگاه توسعه، برخورداری از قابلیت های مختلف طبیعی و نیز میزان بهره مندی از امکانات و استعدادهای خدادادی و نحوه استفاده از آنها نشان دهنده وضعیت جوامع شهری در هر منطقه است. بنابراین، تعیین سطوح برخورداری و توسعه نواحی شهری و بررسی نقاط قوت و ضعف شرایط هر ناحیه در زمینه های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، زمینه تخصیص بهینه منابع و امکانات را برای توسعه هماهنگ می کند. در واقع، توسعه در بعد گسترده ای مسائل مربوط به سیاست های محیطی، فقر، نابرابری، شهرنشینی، مهاجرت، بیکاری و شاخص های اجتماعی را در بر می گیرد (متوسلی، ۱۳۸۲). با توجه به مطالب فوق، باید گفت: شهرهای ساحلی به دلیل داشتن جغرافیای خاص، شرایط و ویژگی های متمایز و پتانسیل های متفاوتی نسبت به سایر شهرها دارند، طوریکه این خصوصیات تأثیرات شایان توجهی در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی مدیران و مسئولان شهری در ابعاد چهارگانه سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی دارد. بنابراین، ارتباط متقابل سیاست و فضا در نوع و میزان برنامه ریزی های شهری و حصول و پیشرفت «توسعه» اثرگذار است. در واقع، امکانات طبیعی و انسانی موجود در محیط های مختلف در برنامه ریزی های توسعه و مدیریت پیشرفت مکان نقش اساسی دارد و از آنجا که فضا و پتانسیل های آن در توسعه و پیشرفت شهرها و سکونتگاه ها نقش کلیدی دارد، ابتدا باید محیط جغرافیایی اطراف آن مطالعه شود و مهمترین شرایط و عوارض جغرافیایی مربوطه مورد توجه قرار گیرد... از ابتدای پیدایش سکونتگاه های بشری تاکنون، انسان ها تشنه توسعه و پیشرفت بوده اند و مهمترین گام رسیدن به توسعه توجه به جغرافیای محل زندگی بوده است. در جغرافیا مطالعه رابطه انسان و محیط در قالب مفهوم فضا اساس هستی شناسی این علم را بخود اختصاص می دهد. فضای جغرافیایی به عنوان محل زیست انسان، متشکل از عناصر طبیعی و انسان ساخت می باشد (حافظ نیا و دیگران، ۱۳۸۹: ۸۵). بنابراین، فضا معین کننده بخش رابطه انسان و محیط، به صورت ملموس و عینی می باشد (Harvey, 1991: 207).

اصلی ترین شاخص ها و متغیرهای توسعه جوامع و برآورده شدن نیازهای بشر از رابطه انسان و محیط بدست می آید. در واقع، مجموعه فعالیت ها و روابط تعامل یافته میان انسان و محیط برای رسیدن به توسعه و ایجاد شرایط برای بالابردن اطلاعات علمی و آرامش روحی مورد نیاز بشر انجام می گردد. اما در جهان کنونی و بویژه نواحی ساحلی، تحولات شهرنشینی و گسترش شهرها در اغلب جوامع باعث تخریب تدریجی مناطق طبیعی و کشاورزی شده و این مناطق جای خود را به ساخت و سازهای بی رویه داده است و یا در برخی موارد مزارع و سکونتگاه های طبیعی، خالی از سکنه شده و کم کم رو به زوال می رود (حسینی، ۱۳۹۳: ۵۶).

در واقع، نواحی مورد نظر برای رسیدن به توسعه عمدتاً مناطق متراکم یا نواحی روستایی یا مناطق با ارزشی هستند که در جریان پیاده سازی برنامه ها در اثر هجوم زیاد فعالیت های ساخت و ساز مورد هجوم قرار گرفته اند. لذا توجه به ظرفیت هایی توسعه ای هر مکان، ارزش های حفاظتی نیز در چارچوب تحقق توسعه پایدار نیز باید مد نظر قرار بگیرد. این رویکرد در جوامعی که با فشار شدید توسعه روبرو هستند (مانند شهرهای ساحلی)، موثر عمل می کند (گرچی، ۱۳۸۳: ۵۹). هدف گذاری ها و تشخیص ضرورت ها در سیاستگذاری ها و مدیریت شهری با شناخت مسائل شهری یا موضوع شناسی در فضا و جامعه شهری انجام می شود (رهنمایی، ۱۳۸۹: ۱۶). از این رو قبل از مشخص کردن اهداف باید به شناخت پتانسیل های شهر پرداخت. در موضوع شناسی می توان به این فرایند مهم دست پیدا کرد.

هدف از انجام این تحقیق رسیدن به این نتیجه است که، در هر شهری برای اعمال سیاستگذاری ها که در صدد رسیدن به توسعه شهر هستند، باید به پتانسیل ها توجه خاص اعمال داشت. اینکه شهر در چه زمینه ای استعداد شکوفایی دارد، گام اول برای رسیدن به توسعه شهر و در نهایت توسعه پایدار است، که در ابعاد استانی و ملی و در نهایت منطقه ای و جهانی اهمیت ویژه ای دارد. در این تحقیق به «توسعه شهرهای ساحلی با تأکید بر نقش شرایط جغرافیایی» در چارچوب نگرش به محیط زیست و پتانسیل های جغرافیایی شبه جزیره ها برای رسیدن به توسعه پایدار شهر توجه شده است. البته توجه به گردشگری به عنوان یکی از زیر ساختهای اساسی توسعه در قالب زیر ساخت های جغرافیایی، تاریخی و اقتصادی شهر دارای اهمیت فراوانی است. چراکه مهمترین رکن توسعه در جهان، زمین و منابع زمین است که باید مورد توجه زیادی قرار گیرد.

جدول ۱، پیشینه پژوهش

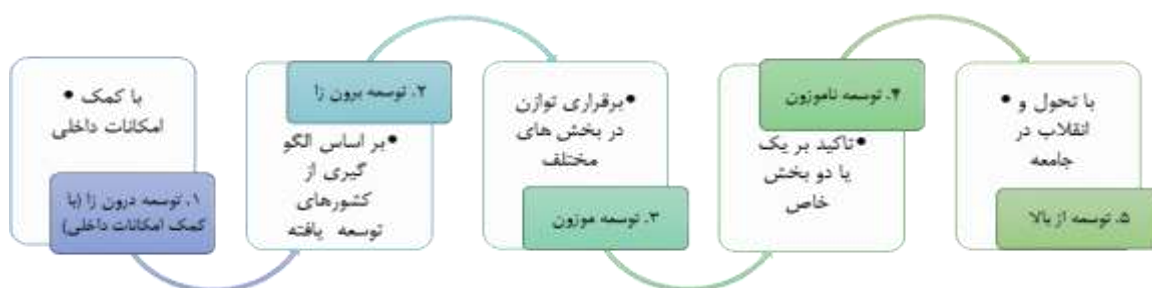
محقق	پژوهش	یافته ها
وانویتز ^۱ و همکاران (۲۰۲۴)	پیشرفت ها و شکاف ها در سازگاری با تغییرات اقلیمی در شهرهای ساحلی سراسر جهان	کشورهای با درآمد بالا، بیشتر احتمال دارد که پاسخ های نهادی و زیرساختی را اجرا کنند و در توسعه شهرهای ساحلی موفق تر هستند.
لاینوآ و همکاران (۲۰۲۳)	خطرات و تأثیرات شدید تغییرات اقلیمی بر شهرهای ساحلی اروپا	اقلیم بشدت بر شهرهای ساحلی اثر گذاشته و توسعه شهرهای ساحلی در در برخی حوزه ها با چالش روبرو کرده است.
وولف آو همکاران (۲۰۲۰)	توسعه شهری آینده، مواجهه با سواحل مدیترانه را تشدید می کند	پیش بینی می کنند که سناریوهای توسعه یافته در مقیاس شهری، فراتر از کاربردهای ساحلی، در طیف گسترده ای از ارزیابی های تأثیر بر خطرات مرتبط با تغییرات اقلیمی به کار گرفته شوند.
گنخکی و همکاران (۱۳۹۹)	بررسی عوامل موثر بر بهبود تاب آوری زیست محیطی شهرهای ساحلی (مطالعه ی موردی: شهرهای ساحلی استان بوشهر)	شهرهای ساحلی در سراسر جهان به طور فزاینده تحت تأثیر انواع مخاطرات طبیعی و غیرطبیعی قرار دارند که به منظور کاهش آسیب پذیری آن ها در برابر این مخاطرات، بهبود تاب آوری در ابعاد جغرافیایی موثر است.
دیوسالار و اعظمی (۱۳۹۰)	برنامه ریزی فضایی توسعه پایدار شهرهای ساحلی (نمونه موردی: شهر ساحلی نور)	سازمان فضایی شهرهای ساحلی به گونه ای است که در صورت نداشتن برنامه مناسب جهت توسعه فضایی پایدار، از آسیب پذیری بالایی برخوردار می باشد.

مبانی نظری

توسعه

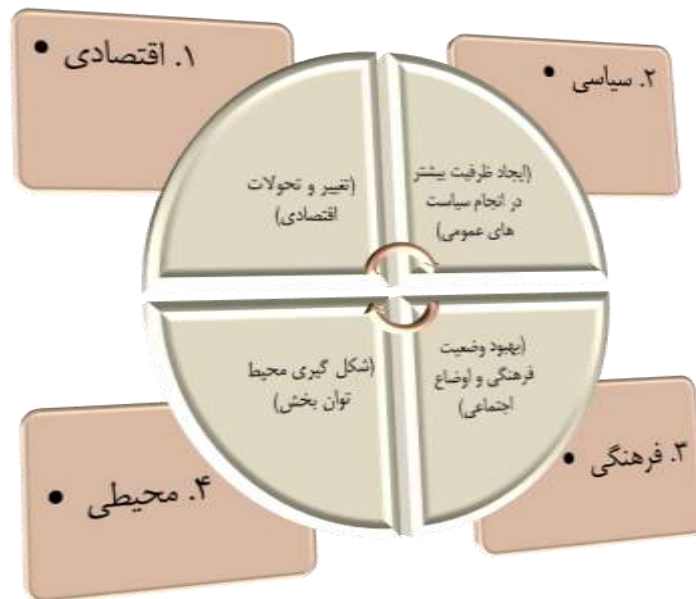
سابقه مباحث «توسعه» به عنوان یک موضوع علمی و مشخص به بعد از جنگ جهانی دوم بر می گردد (سو، ۱۳۷۸: ۱۱). در طی ۷۰ سال اخیر، برنامه ریزی های توسعه با فراز و فرودهای فراوانی در مورد اینکه «توسعه واقعاً چیست؟» مواجه بوده است. از توجه صرف به شاخص های اقتصادی در «مکتب نوسازی» گرفته تا اولویت قرار دادن معنویات در «مکتب

رهایی بخش»، همه تفاوت‌های مفهومی را در حیطه توسعه نشان می‌دهند. مسائل مختلفی که پایه و اساس این مفهوم را تشکیل می‌دهند، طی سال‌ها، بر اساس بحث‌های مفهومی و همچنین به واسطه بینش‌های حاصل از کار تجربی، شفافتر و آشکارتر شده‌اند. پیشگامان اقتصاد نوین، از جمله آدام اسمیت (۱۷۷۶-۱۷۹۰) و کارل مارکس (۱۸۴۴-۱۸۷۵) معتقدند: «ارزشها صرفاً ابزار نیستند، بلکه شاخص‌هایی هستند برای تعیین آنچه باید یا نباید پیشرفت کند و نقش بنیادین ارزش‌ها، فقط با کم‌اهمیت شمردن پایه و اساس توسعه امکان‌پذیر است (آمارتیان، ۱۳۸۶: ۱۷۸). همچنین، توسعه به عنوان یک مفهوم، اساساً از سوی ابن‌خلدون جغرافیدان مسلمان (۱۴۶۰ - ۱۳۳۲) در کتاب «مقدمه» (مقدمه‌ای بر تاریخ) مطرح شد و توجه به توسعه در این دوران از زاویه تغییر شکل جامعه «روستایی، گروهی و کشاورزی» به جامعه «شهری، خردگرا، قراردادی» صورت گرفت و در عین حال توجه به سیستم صنعتی دولت - ملت نیز در مرحله بعد از آن قرار داشت (مولانا، ۱۳۷۱: ۳۱-۲۹). در واقع، هدف اصلی توسعه ایجاد یک الگوی مطلوب رشد برای تمام اقشار جامعه است (تودارو، ۱۷، ۱۹۹۰). امروزه تعریف توسعه مانند آنچه که «آرتور لوئیس» می‌گوید، دیگر گسترش تدریجی بخش مدرن و کاهش تدریجی بخش سنتی، نیست (بهشتی، ۱۳۸۳: ۲). سازمان ملل متحد، دهه ۱۹۶۰ را «نخستین دهه توسعه» نامید و هدف‌هایی را که معرف موسسه‌های کلیدی سازمان ملل در حوزه یاری‌رسانی، (بانک جهانی در صدر آنان قرار دارد)، به شمار می‌آیند، با هدف‌های سازمان‌های تازه تشکیل شده هماهنگ کردند (ملکات و استیوز، ۱۳۸۸: ۶۳). در راستای این یاری‌رسانی، در سال ۱۹۴۱ وینستون چرچیل و فرانکلین روزولت، منشور آتلانتیک شمالی را به امضاء رساندند. آنان در این منشور کلیات برخی از اصول مشترکی را به اجمال بیان کردند. اجرای این برنامه دارای کارکرد خدمات رسانی است و در درجه‌ی اول به منزله یک بنگاه تأمین اعتبارات مالی برای همکاری‌های فنی فعالیت می‌کند. این نهاد، همکاری‌های خارج از کشورها را به درخواست هر یک از دولت‌ها هماهنگ می‌کند. نکته مهم اینجاست که وظیفه و اختیارات برنامه توسعه ملل متحد ارتقای پیشرفت انسان‌ها با هدف کمک به کشورهای در حال توسعه برای دستیابی به اعتماد به نفس از طریق سازندگی و تقویت توانایی ملت‌هایشان است. در تعریف‌های جدیدتر، سنت‌های یک کشور در سطوح فضایی مختلف از فروملی و محلی گرفته تا ملی، نه تنها مانعی برای توسعه به حساب نمی‌آیند بلکه می‌توانند در روند توسعه نقشی موثر ایفا کنند. لذا گاهی تقسیمات متفاوت و متنوعی از توسعه ارائه کرده‌اند که مختصر به آنها اشاره می‌کنیم

شکل ۱. انواع توسعه

منبع: (ترسیم از نگارندگان)

شکل ۲. ابعاد توسعه

منبع: (ترسیم: نگارندگان)

مؤثرترین و شایع ترین تعریف در مورد این لفظ تعریف کمیسیون برانت لند با عنوان "آینده مشترک ما" می باشد که عبارتست از: توسعه ای که بدون لطمه زدن به قابلیت نسل های آینده، نیازهای امروز را بر آورده سازد (Brundtland, 1987:43).

به علاوه توسعه پایدار نیروی جلو برنده ای به شمار می آید که در مورد محیط زیست و توسعه در شهر ریو در سال ۱۹۹۲ (اجلاس زمین) قرار داشت و توجه رسانه ها را به سوی خود جلب کرده است (Holmbery, etal. 1993). یکی از ارکان اصلی توسعه «توسعه اجتماعی» است و هدف از آن ایجاد امکانات مادی، اقتصادی و اجتماعی برای کلیه افراد جامعه است (زاهدی اصل، ۱۳۸۱: ۸۱). رکن دیگر توسعه اقتصادی می باشد. توسعه اقتصادی به مثابه مجموعه تغییرات مرتبط باهم در ساختار اقتصادی است (بهشتی، ۱۳۸۲: ۴). اگر چه برخی از اقتصاددانان جدید و عالمان نوین علوم اجتماعی اکنون به توسعه به صورت بسیار دقیقتری می نگرند و همان طور که می بینیم، حتی نهادهای مهم مالی و توسعه بین المللی همچون بانک جهانی یا صندوق بین المللی پول^۲ امروزه در صورت توسعه به صورت ساده ای نمی اندیشند و آن را معادل رشد در نظر نمی گیرند (لفت ویچ، ۱۳۸۵: ۵۳). نظریه های ارائه شده در باره توسعه را می توان به دو گروه عمده نظریه رشد نامتعادل و نظریه رشد متعادل تقسیم کرد. طرفداران نظریه قطب رشد معتقدند: که گسترش

2. UNCED

3. IMF

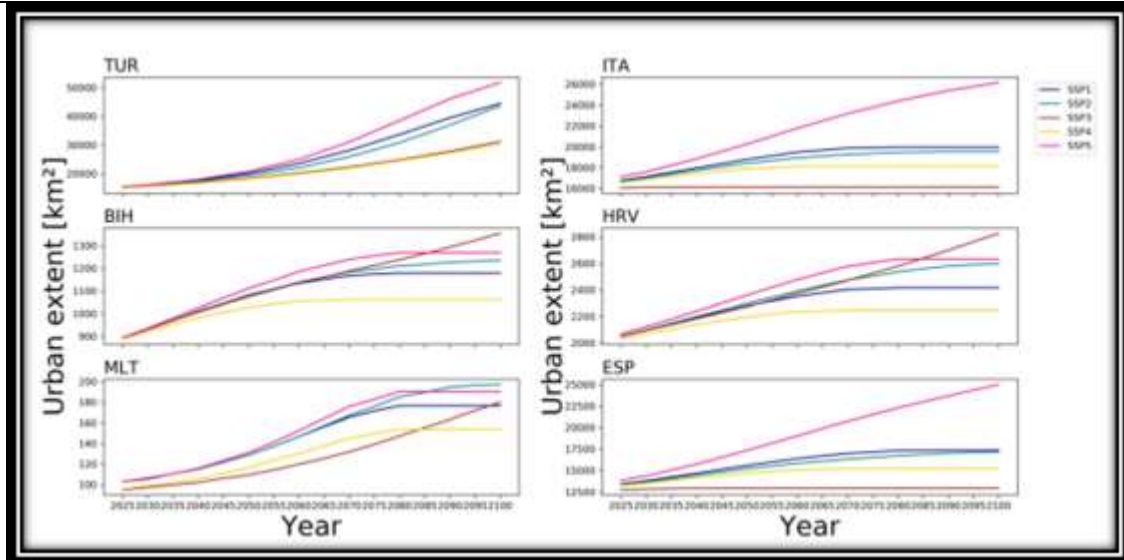
شهرها منجر به توسعه اجتماعی و اقتصادی می گردد و در نتیجه باید به دنبال گسترش ورد صنایع در شهرهای بزرگ بود (کلانتیری، ۱۳۸۷: ۶۰-۷۰). تئوری قطب رشد نتوانسته است نابرابری و عقب ماندگی بین مناطق مختلف را از بین ببرد، بلکه باعث تشدید نابرابری منطقه ای شده است و لذا الگوی مناسبی برای کشورهای توسعه نیافته نمی باشد (تیرل دال، ۱۳۷۸: ۷۰).

شهرهای ساحلی

شهر از جمله پدیده های مهم در زندگی بشر است. در جغرافیای سیاسی، شهرها از جمله پدیده های فضایی هستند که از جایگاه ویژه ای در مطالعات جغرافیایی برخوردار هستند. با توجه به قدمت کم گرایش جغرافیای سیاسی شهر، هنوز در تعریف و ابعاد مطالعاتی آن بین جغرافیدانان سیاسی توافق نظر وجود ندارد. اما مهم ترین تعریف که می توان از آنچه تاکنون در این باره گفته شده برداشت کرد؛ این است که «جغرافیای سیاسی شهر؛ پدیده های سیاسی- فضایی شهر را در کانون مطالعات خود قرار داده و نقش فرایندهای سیاسی و تصمیمات صاحب منصبان اداره امور شهر را در هدایت، کنترل و شکل دهی فضا و سازمان آن در شهر مورد توجه قرار می هد» (بدیعی و حسینی، ۱۳۹۷: ۷).

با توجه به نوع اقلیم و توپوگرافی شهرها، دارای تقسیم بندی های اصلی هستند که عبارت است «شهرهای ساحلی، شهرهای بیابانی و شهرهای کوهستانی و شهرهای معتدل». مدیران شهری باید در راس امور مدیریت و برنامه ریزی به نوع شهر توجه داشته باشند و از شرایط جغرافیای طبیعی و انسانی در راستای پیشرفت و توسعه استفاده کنند. ساحل، محل تلاقی دو زیست بوم خشکی و دریا با مختصات فیزیکی و زیستی مستقل است که یک ناحیه انتقالی جغرافیایی مشخص را ایجاد می کند. مناطق ساحلی؛ نواحی پویایی از عملکرد متقابل زمین، آب و اتمسفر هستند که در عین حال تحت تأثیر تغییرات دائم طبیعی و دستکاری انسان قرار دارند (Beatley, 2002: 329).

«شهر ساحلی»؛ شهری است که در مجاورت و ارتباط مستقیم با آب (دریا یا رودخانه) شکل گرفته است. خطی که محل تلاقی خشکی و آب بوده و شریان های اصلی آن دارای یک ارتباط روشن با شریان های مرزی در مفهوم جغرافیایی هستند، مهمترین دلیل موجودیت شهر ساحلی است. درواقع، موجودیت و هویت شهر ساحلی با عناصر طبیعی و روابط بین آنها تعریف می شود. همگرایی منافع چندگانه ای همچون قابلیت های کشاورزی، ماهیگیری، گردشگری، بندرگاهی و دیگر فعالیت های صنعتی و همچنین در برداشتن چشم اندازهایی طبیعی، امروزه شهرهای سواحل را به یکی از جذاب ترین نقاط جمعیتی جهان بدل نموده است (حسینی، ۱۴۰۲: ۱۸۷). وسعت شهری در طول قرن افزایش می یابد (Wolff, 2020).

شکل ۳. توسعه زمانی وسعت شهری برای شش کشور منتخب از سال ۲۰۲۵ تا ۲۱۰۰
منبع: (<https://www.python.org/downloads/release/python-374/>)

در ادامه ۱۰ شهر معرفی می‌شود که به دلیل وجود همین سواحل، دارای موقعیتی عالی جهانی هستند.

۱. کپنهاگ، دانمارک

۲. آمستردام، هلند

۳. ونیز، ایتالیا (شهر ونیز عملاً روی آب ساخته شده)

۴. برگن، نروژ

۵. استکهلم، سوئد

۶. بوداپست، مجارستان

۷. پراگ، جمهوری چک

۸. وین، اتریش

۹. نیواورلئان، لوئیزیانا

۱۰. لیون، فرانسه

شهرهای ساحلی با توجه به پتانسیل‌های ویژه‌ای که دارند، در توسعه و ایجاد استحکام روابط محلی و ملی و فراملی بین سایر شهرها نقش حیاتی و برجسته‌تری دارند. «شهر ساحلی به شهری گفته می‌شود که در کنار ساحل شکل گرفته و شرایط محیط (دریا و خشکی) موجبات پیشرفت و توسعه آن را فراهم کرده است».

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت و روش از نوع توصیفی - تحلیلی و به لحاظ نوع و هدف بنیادی می‌باشد. منابع و اطلاعات مورد نیاز برای این پژوهش به صورت اسنادی و کتابخانه‌ای بوده و با استفاده از کتب، مقالات علمی و وبسایت‌های معتبر (دولتی، غیردولتی، خبرگزاری‌ها و ...) گردآوری شده است و به منظور درک ساختارها و روابط متقابل توسعه با نقش جغرافیا، با استخراج اطلاعات ابتدا ویژگی‌های طبیعی و انسانی اثرگذار تشریح شده است؛ و سپس به

فراخور ماهیت کار، مولفه‌های موثر در آن بر مبنای تحلیل کیفی، تجزیه و تحلیل و استنتاج گردیده است. همچنین، شکل‌های تحقیق نیز با بهره‌گیری از Smart Art ترسیم شده‌اند.

بحث و یافته‌ها

توسعه شهرهای ساحلی با تاکید بر نقش شرایط و امکانات جغرافیایی

بدون شک مهم‌ترین و اولین سوالی که برای توسعه در ابعاد مختلف به ذهن متبادر می‌شود، این پرسش است؛ «کجا؟». بنابراین، برای رسیدن به توسعه باید نقش «جغرافیا» را در نظر گرفت. شرایط جغرافیایی در تسهیل دسترسی به توسعه بسیار مهم است. اینکه ما در کنار دریا باشیم یا وسط خشکی و بیابان، اینکه دسترسی به سایر کشورها و شهرها داشته باشیم یا محصور بمانیم؛ بارش سالانه خوب تا عالی داشته باشیم یا همیشه دچار پدیده خشکسالی و تبخیر در دمای زیاد باشیم و اینکه زمین‌هایی مرطوب و غنی در کنار سواحل داشته باشیم یا خیر، همگی ویژگی‌های جغرافیایی هستند که دسترسی به توسعه و پیشرفت شهرها را آسان یا سخت می‌کنند.

در کنار جغرافیای طبیعی، یک جغرافیای انسانی است که به رابطه انسان و محیط اشاره دارد و پای انسان و قوانین و سیاست‌های مدیریتی را به جغرافیا باز می‌کند تا بتواند توسعه‌ای متوازن و پایدار برای شهرهای بهره‌مند از مواهب جغرافیایی ایجاد کند. بعنوان مثال، قانون جامع مناطق دریایی بر منافع دریایی و حقوق کشورها تأثیر می‌گذارد. در واقع، قوانین دریایی، بیانیه‌های کشورهای ساحلی بر اساس اسناد سازمان ملل متحد، متن کنوانسیون حقوق بین‌المللی دریاها و سایر اسناد موجود، مطالعه و بررسی شده است. بیشتر قوانین برگرفته از متن و محتوای کنوانسیون دریاها است. قانون ترسیم خطوط مبدأ مستقیم و برخی از مفاد قانون مناطق دریایی سال ۱۹۹۳ همانند: اعمال نظام حقوقی آب‌های داخلی در آب‌های میان‌جزایر (ماده ۲)، استثنائات عبور بی‌ضرر از دریای سرزمینی (ماده ۵)، گسترش دریای سرزمینی در منطقه انحصاری - اقتصادی (ماده ۷)، صلاحیت امنیتی در منطقه نظارت (ماده ۱۰) و مجازات حبس برای نقض مقررات در برخی مناطق دریایی (ماده ۲۶) با کنوانسیون متفاوت بوده و از موارد اختلافی کشورها است. از موارد اختلافی قوانین دریایی بیشتر کشورها با کنوانسیون، نحوه ترسیم خطوط مبدأ مستقیم تأثیری مهم بر صلاحیت دریایی کشورهای مجاور و مقابل می‌گذارد (الهوردی زاده، ۱۴۰۳).

این قوانین که بیشتر به شهرهای ساحلی و کشورهای بهره‌مند از دریا مربوط می‌شود جلوی پیشرفته‌ای ناعادلانه و توسعه‌های ناتراز را می‌گیرد و البته حکمرانی حکومتها و تدوین و اجرای برنامه‌های دولت‌ها و بویژه در سطح فضایی محلی را مهم می‌سازد. حکومت‌های محلی، به ویژه در کشورهای با درآمد بالا، بیشتر احتمال دارد که پاسخ‌های نهادی و زیرساختی را اجرا کنند، در حالی که شهرهای ساحلی در کشورهای با درآمد متوسط رو به پایین اغلب برای اجرای سازگاری رفتاری به خانوارها متکی هستند. دانش منتشر شده نسبتاً کمی در مورد سازگاری شهری ساحلی در کشورهای با درآمد کم و متوسط و در مورد انواع خاص سازگاری مانند سازگاری مبتنی بر اکوسیستم وجود دارد. این بینش‌ها سهم مهمی در ردیابی پیشرفت سازگاری در سطح جهانی دارند و به شناسایی نقاط ورود برای بهبود سازگاری شهرهای ساحلی در آینده کمک می‌کنند (Wannewitz, 2024).

شکل ۴. موضوع شناسی شهر
منبع: (ترسیم از نگارندگان)

نرخ رشد شهری و الگوهای فضایی توسعه شهری، میزان مواجهه و آسیب‌پذیری جامعه را در برابر رویدادهای شدید، افزایش سطح دریا و سایر خطرات مرتبط با آب و هوا تعیین می‌کند. توسعه شهری یک فرآیند پویا و پیچیده است که تحت تأثیر شرایط فیزیکی، اجتماعی-اقتصادی و سیاسی قرار دارد. از این رو، چگونگی تأثیر توسعه شهری بر ریسک آینده هنوز کمی نشده و به خوبی درک نشده است. تجزیه و تحلیل پوشش زمین مکانی-زمانی و پیش‌بینی‌های پوشش زمین شهری آینده می‌تواند به بهبود درک ما از این فرآیندها کمک کند. ما شاهد افزایش مداوم مناطق شهری در منطقه ساحلی هستیم که منجر به افزایش مواجهه با سواحل می‌شود، حتی اگر نرخها و الگوهای فضایی توسعه شهری بین سناریوهای مختلف متفاوت باشد. پیش‌بینی می‌شود که سناریوهای توسعه‌یافته در مقیاس شهری، فراتر از کاربردهای ساحلی، در طیف گسترده‌ای از ارزیابی‌های تأثیر بر خطرات مرتبط با تغییرات اقلیمی به کار گرفته شوند (Wolff et al, 2020).

درواقع، با توجه به اینکه ۷۱ درصد از سطح زمین را آب پوشانده است، جای تعجب ندارد که بسیاری از کلان شهرهای زیبا در مجاورت ساحل ایجاد شده باشند. فرقی نمی‌کند که این ماجرا یک عارضه طبیعی باشد یا به منظور حمل و نقل و قایق‌سواری به دست انسان ساخته شده باشد، در هر صورت این سواحل، علاوه بر اینکه به زیبایی شهرها افزوده‌اند، خود به‌عنوان مقاصد کاربردی محسوب می‌شوند. اعتدال هوا، آب و زمین حاصلخیز کافی در این شهرها، موجب جذب جمعیت زیادی شده است. برقراری امکانات طبیعی و انسانی - اقتصادی در این مکان‌ها آنها را دارای مزایای بیشتری می‌کند (حسینی، ۱۴۰۲: ۱۷۸) و امتیازات طبیعی به شهرهای ساحلی بعد اقتصادی و نظامی مهمی بخشیده است. بنابراین، ضرورت ارزیابی و نظارت بر روند توسعه کاربری‌ها و گسترش فعالیت‌ها در لبه ساحلی شهرها بیش از پیش اهمیت می‌یابد. در واقع، تمام مسائل مربوط به سواحل به طور مستقیم و غیر مستقیم بر سیاست، اقتصاد، فرهنگ و محیط زیست شهرهای ساحلی تأثیر می‌گذارد (خانی، ۱۳۸۸: ۵۶).

البته باید توجه داشت که شهرهای ساحلی از برخی تهدیدها هم رنج می‌برند بعنوان مثال: گسترش شهری در مناطق ساحلی کم‌ارتفاع، سریع‌تر از سایر مناطق در حال افزایش است (Seto, 20-11)، که منجر به افزایش مواجهه با افزایش سطح دریا و خطرات مرتبط با آن می‌شود. بنابراین، خطر جوامع از این خطرات نه تنها به محرک‌های فیزیکی تغییر، بلکه به نرخ و الگوی رشد شهری نیز بستگی دارد که تا حد زیادی توسط سیاست‌های توسعه شهری آینده هدایت می‌شود (Song et al, 2017). ولی به طور کلی مزایا و فرشت‌ها نسبت به چالش‌ها بیشتر و پررنگ‌تر بوده است.

توسعه شهرهای ساحلی برمبنای گردشگری

در متون جدید مکتبهای فکری دو رویکرد اساسی در مورد نقش گردشگری در توسعه ملت‌ها وجود دارد که عبارتند از: **الف - رویکرد اقتصاد سیاسی:** این مکتب خاطر نشان می‌کند گردشگری با شیوه‌ای سرو کار دارد که کاملاً با الگوهای تاریخی وابستگی اقتصادی و استعمار گرایی، ارتباط تنگاتنگ دارد بر طبق این مکتب فکری، شکل‌گیری صنعت گردشگری تحت تأثیر و نفوذ شدید عوامل تعیین‌کننده اقتصادی و سیاسی است و سایر جنبه‌های آن از اهمیت چندانی برخوردار نیستند. این عقیده علی‌رغم داشتن منافع اقتصادی قابل ملاحظه‌ای برای کشورهای جهان سوم، موجب استمرار و دائمی شدن نابرابری‌های موجود می‌شود طرفداران این دیدگاه مایلند که با پذیرش مالکیت عمومی در بخش بزرگی از صنعت گردشگری در کشورهای میزبان و بازاریابی مستقیم آن در هر جا که امکان پذیر است، اضطراب و نگرانی‌های ناشی از استعمار و بهره‌برداری‌های بی‌رویه را به حداقل رسانند (لی جان، ۱۳۷۸: ۲۳).

ب - رویکرد کارکردی: این نظریه بیشتر مربوط به طبقه بندی گردشگری بر حسب بخش‌های کارکردی متعدد آن بدون توجه به آثار سیاسی است. این چشم‌انداز به تجربه‌ی تاریخی تغییر در جوامع جهان سوم و امکان پذیر بودن مساعدت صنعت در نابرابری‌ها توجه چندانی نمی‌کند، به عبارت دیگر، شیوه تحلیلی است که تلاش می‌کند یک نگرش بی‌طرفانه را ارائه می‌دهد. در این جا بر اهمیت اقتصادی قابل ملاحظه صنعت برای کلیه‌ی افراد و کشورهای ذینفع و شیوه‌ی بهبود کارایی آن و به حداقل رساندن آثار معکوس آن تأکید می‌شود. این نگرش کارکردی عموماً خوشبینانه بوده و معتقد است که اکثر مشکلات را می‌توان از طریق مدیریت خوب و معیارهای مناسب سیاستی حل و فصل کرد (حسینی، ۱۳۹۵).

درواقع، فعالیت گردشگری در شهرهای گردشگرپذیر اثرات متناهی بر ویژگی‌های کاربری زمین برجای می‌گذارد. میزان این اثر گذاری به عوامل زیر وابسته است:

- ❖ نوع و ماهیت گردشگری (فرهنگی، تفریحی، اکوتوریسم، مذهبی و ...)
- ❖ حجم و مقیاس گردشگری (شمار گردشگران، ارزش افزوده، حوزه کشش و ...)
- ❖ میزان وابستگی اقتصاد شهر به فعالیت‌های گردشگری یا جایگاه گردشگری در اقتصاد شهری؛
- ❖ مدت زمان (سابقه) برقراری جریانات گردشگری در شهر،
- ❖ ظرفیت شهر از نظر زیست محیطی، زیرساخت‌ها، فرهنگ و پذیرش جامعه، قوانین و مقررات حاکم؛
- ❖ اثرات فعالیت گردشگری بر ویژگی‌های کاربری زمین شهرهای گردشگر پذیر عبارتند از:
- ❖ تأثیر بر الگوی توزیع فضایی کاربری‌های وابسته به گردشگری؛

- ❖ تمرکز در بخش های تفریحی، فرهنگی، تاریخی، در طول خیابانهای منتهی به جاذبه های گردشگری؛
- ❖ کمبود فضا و افزایش تراکم جمعیت و فعالیت در مراکز شهر؛
- ❖ افزایش روز افزون کاربری های خدماتی به ویژه در راستای نیاز گردشگران؛
- ❖ تحت تأثیر قرار دادن منظر شهری از طریق عناصر و کاربری های وابسته به گردشگری (قدمی، ۱۳۸۴:

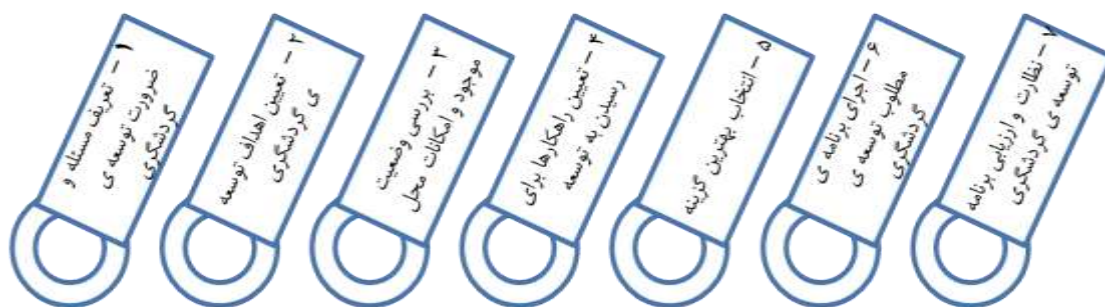
(۳۹۲-۳۹۳)

در شهرهای زیارت گاهی، خیابان هایی که به زیارتگاه و یا مکان مقدس منتهی می شود، محل عرضه کالاها و بازرگانی است و در همین مسیر فروشگاه های مواد غذایی، آژانس های مسافرتی، بانک ها، هتل ها و حتی بیمارستان ها در فضایی که بالاترین ارزش زمین شهری را دارد، ساخته می شوند، در صورتی که در بخش های دیگر شهرهای زیارتگاهی، بازرگانی معمولی دایر است (فرید، ۱۳۷۵:۳۰۲).

فعالیت های گردشگری باعث تخصصی شدن بخش هایی از شهر از نظر عملکردی می شود (بخش تجاری، تفریحی، اقامتی، فرهنگی و . . . .) و تغییر ماهیت و ارتقای کیفیت عملکردی کاربری های خدماتی را سبب می شوند (بدیعی و حسینی، ۱۳۹۴). برای رسیدن به توسعه در شهرها سیاستهای کوتاه مدت و میان مدت گوناگونی باید اعمال شود، تا برای به کارگیری بهترین آنها در دراز مدت، زیرساختها شناسایی و مهیا گردد. استفاده از صنعت گردشگری در شهرها جزء بهترین و کارآمدترین سیاستهاست، که مسئولین می توانند در رده برنامه های طولانی مدت از آن استفاده کنند. چون زیر بناهای تاریخی و جغرافیایی نسبتا ثابت هستند و با مدیریت درست چارچوب اقتصادی هم به آنها اضافه می شود و می تواند یک سیاست کلان برای توسعه شهری محسوب شود. یکی از راهکارهایی که امروزه در شهرها ساحلی برای رسیدن به «توسعه پایدار» استفاده می شود، «گردشگری» است که اکنون به یک منبع مهم درآمد تبدیل شده است؛ بطوریکه با دیگر سازمانهای اقتصادی در رقابت است. گام های زیادی برای توسعه منابع گردشگری در این شهرها برای رسیدن به توسعه پایدار برداشته شده است. توسعه گردشگری پایدار ضرورتا توسعه و گسترش خدمات و امکانات مورد نیاز گردشگران را بدنبال خواهد داشت و در صورت توجه اساسی به این مهم، توسعه در بخش اشتغال و به دنبال آن توسعه پایدار را شاهد خواهیم بود.

در واقع، در جذب «گردشگری پایدار» سه چیز مهم است.

- ❖ کیفیت : بهبود کیفیت زندگی جامعه ی میزبان
  - ❖ حفظ و دوام : دوام منابع طبیعی و فرهنگ جامعه ی میزبان
  - ❖ تعامل : تعامل بین نیازهای صنعت گردشگری و حمایت از محیط زیست (بدیعی و حسینی، ۱۳۹۳).
- به طور کلی، فرایند برنامه ریزی در توسعه گردشگری دارای مراحل گوناگونی است که در شکل زیر، به آنها اشاره می شود:

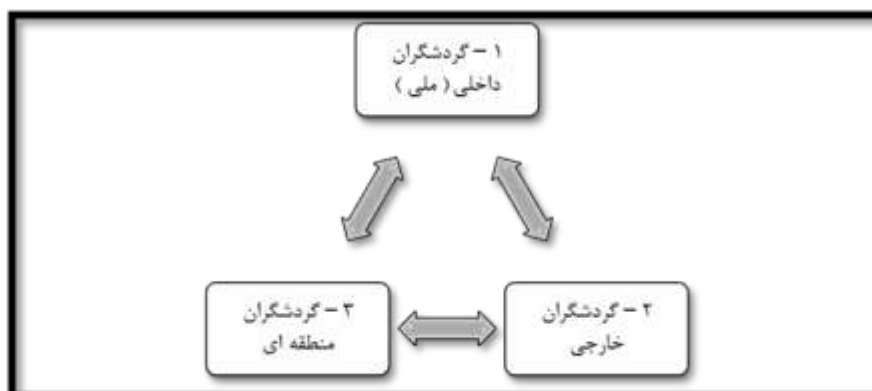

شکل ۵. مراحل فرایند توسعه گردشگری در شهرهای ساحلی
منبع: (ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۴)

بنابراین، سیر تکامل توسعه در شهر دارای دو محور اساسی است: ۱- توجه به اقتصاد شهر برای برقراری ارتباط میان سیاست های اقتصادی کلان و توسعه شهرها-۲- شناخت و درک صحیح از مکانیسم های طبیعی، استفاده ی کارا و موثر از تمامی منابع محلی و در عین حال ظرفیت سازی برای آینده.

ضرورت تقویت زیرساخت ها برای جذب گردشگران (داخلی و خارجی)

گردشگرانی که به شهرهای ساحلی سفر می کنند، به طور کلی به سه دسته تقسیم می شوند که در شکل به آنها اشاره شده است:

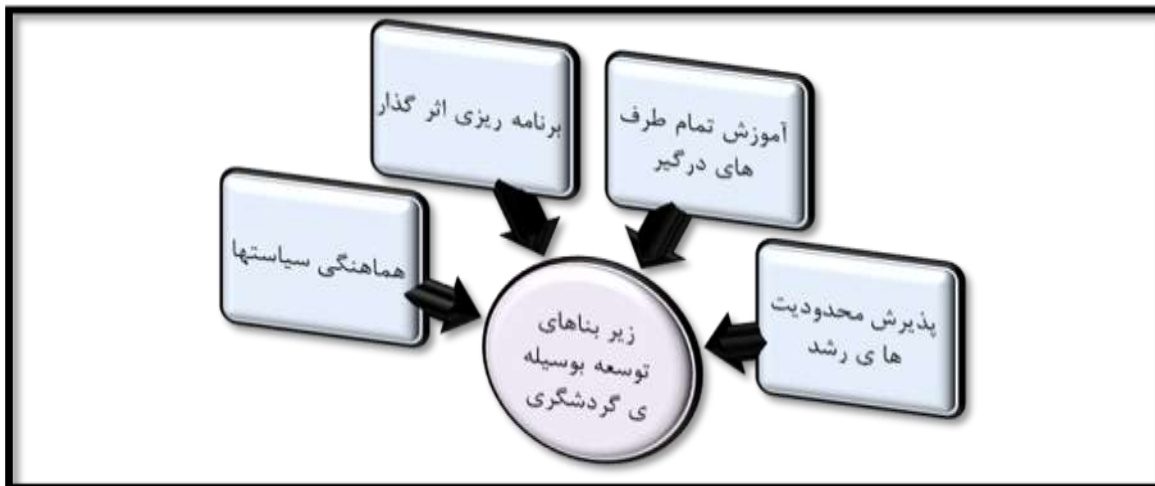

شکل ۶. انواع گردشگری
منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۴)

۱ - گردشگران داخلی (ملی): گردشگران داخلی اگر چه چون با همان انگیزه ها و شرایط گردشگری بین المللی شکل می گیرد به آن گردشگری داخلی می گویند . ۲ - گردشگران خارجی: گردشگر بین المللی به گردشگری اطلاق می شود که از مرز یک کشور عبور کند، البته نه به منظور کسب و کار. ۳ - گردشگران منطقه ای: گردشگرانی که اهل کشوری هستند و به خارج از کشور خود سفر می کنند گردشگر منطقه ای نامیده می شوند. منطقه عبارت از بخش های کوچکی

که در یک حوزه بزرگ پراکنده و به یک دیگر متصل اند. از طریق شاخص یا در چارچوب مرجع مشخصی شناسایی می گردند و دارای ویژگی های مشخص و متمایز هستند در تحقیقات گردشگری چهار منطقه قابل شناسایی است.

- ❖ نخست از نظر جغرافیایی مناطق را طبقه بندی می کنند،
  - ❖ دوم از نظر مناطق اداری،
  - ❖ سوم از نظر ماهیت فیزیکی، محل ها یا مناطق خاصی را در یک گروه قرار می دهند که نمونه های آن عبارتند از : ناحیه دریاچه ها یا حوزه اقیانوس آرام.
  - ❖ چهارم بر حسب نوع فعالیت مثل حوزه ساحلی (بدیعی و حسینی، ۱۳۹۴)
- بنابراین باید برای جذب گردشگر بیشتر، شرایط و زیر ساخت ها در رفاه و رفع نیازهای گردشگران مهیا باشد تا بر تعداد گردشگران که منبعی برای درآمد محسوب می شوند زیاد شود. ایجاد هتل - رستوران - بومگردی - پارک - مراکز تحقیقاتی و مطالعاتی از جمله شرایط زیر ساختی و رفاهی است که در جذب گردشگر حائز اهمیت زیادی است. این موارد به عنوان زیر بناهای اساسی اگر مورد غفلت قرار گیرد موسسات گردشگری در ایجاد توسعه پایدار موفق نخواهند بود. البته برای اینکه گردشگری زمینه های لازم برای توسعه ی پایدار را فراهم آورد، باید به مواردی مهم توجه داشت. این موارد در شکل آورده شده اند.

شکل ۷. زیر بناهای توسعه بوسيله گردشگری، ترسیم نگارندگان

منبع: (Butler, 1991: 201-209)

خلاصه اینکه برای حصول «توسعه پایدار» در زیر چتر «گردشگری» و «صنعت توریسم»، مدیران باید مردم را هدایت کنند. مردم نیز باید با سازمانهای گردشگری هماهنگی و همکاریهای لازم را داشته باشند و در اینجا اهمیت نقش بخش دولتی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی نیز باید در نظر گرفته شود و هماهنگی های لازم بعمل آیند.

ضرورت توجه به محیط زیست شهرهای ساحلی و حفظ جذابیت های جغرافیای طبیعی

محیط زیست طبیعی، توان اکولوژیکی محدودی برای استفاده انسان دارد. در پاره ای از محیط ها طبیعت با کمترین خسران مهبیای توسعه است و در برخی دیگر کمترین توسعه در آن منجر به تخریب محیط زیست می شود. این نکته بیانگر

این است که برای انجام توسعه در محیط زیست، پیش از برنامه ریزی برای استفاده از آن به ارزیابی توان اکولوژیکی آن در قالب یک برنامه ریزی اصولی و منسجم پرداخته شود. توسعه ی پایدار یعنی رسیدن به اهداف ملی در راستای رفاه بشری با استفاده از امکانات محیط زیست و با در نظر گرفتن قابلیت‌های آن که در این راستا آمایش سرزمین به کمک توسعه می آید و مکانهای مناسب سرزمین برای رشد و نمو تعیین می شود. البته با مدلها و سیستم های گوناگون و همراه با سیستم اطلاعات جغرافیایی جهت برنامه ریزی و مدیریت سرزمین، این کار صورت می گیرد.

اما بیشتر بحث تحقیق روی منطقه قرار دارد. در این منطقه مانند تمام مناطق دنیا آمایش سرزمین برای استفاده به جا از منابع صورت می گیرد اما همان طور که گفته شد با بکارگیری منطق مدل سازی می توان بستری برای مدل سازی در شرایط عدم اطمینان فراهم ساخت. در این منطقه زمینهای کشاورزی محدود است به چند دلیل عمده این محدودیت بوجود آمده است. ۱- دریا و اقیانوس ۲- جنگلها و مناطق حیات وحش. به دلیل این محدودیت است که آمایش سرزمین در این منطقه بسیار حائز اهمیت است. آمایش سرزمین به تنظیم رابطه میان انسان، فضا و فعالیت‌های انسان در فضا به منظور بهره برداری منطقی از جمیع امکانات، علم و تجربه در طول زمان می پردازد. نتیجه اینکه، شهر ساحلی هنگام توسعه اقتصادی، نیازمند توجه بیشتر به حفظ محیط زیست و هویت طبیعی خود است. بنابراین، روابط محیط جغرافیایی و تصمیم گیری های دولتی و خصوصی مسئولان باید متقابل و هدفمند باشد مدیریت و حفاظت از محیط زیست ساحلی از چالش های پیچیده محسوب می گردد (Ramos et al, 2015:312). آلودگی های حاصل از نشت نفت از تهدیدهای عمده اکوسیستم های ساحلی است. به علت احداث و توسعه روز افزون صنایع امکان بروز حوادث ناشی از نشت نفت دور از انتظار نیست (حسینی، ۱۳۹۷: ۲۸۹).

امروزه در نظامی هم نابرابر و هم متزلزل است و امروزه با بحرانهای چند لایه ای بسیاری مواجه می باشد. بحران اول بحران تولید است که بر مشکلات تولید مازاد بر نیاز و بدهکاری تولید کنندگان متمرکز است؛ تولید کنندگانی که با هزینه های سرسام آور منابع و قیمت‌های نازل محصولات مواجه گردیده اند. بحران دوم؛ بحران نظارت است که از یکسو ناشی از تنش های رو به رشد سیاسی و سازمانی در تشکیلات سیاسی مبتنی بر تجارت است و از سوی دیگر به سبب درآمدهای ملی می باشد. بحران سوم بحران مشروعیت است که بر سیاسی سازی ملاحظات مربوط به پیامدهای صنعتی شده برای امنیت غذایی، سلامت غذا و محیط کشت در سطح ملی و محلی تمرکز دارد. چالش کنونی عبارت است از ایجاد فضا برای ترغیب بیش تر تلاش های اجتماعی و اتحادهای سیاسی در خصوص منابع و هویت‌های روستایی که همان بستر روند صنعتی شدن به حساب می آید (جانستون و همکاران، ۱۹۴۱: ۷۳-۷۴). محیط زیست طبیعی جهان توان اکولوژیکی محدودی برای استفاده ی انسان دارد. در پاره ای از محیط ها طبیعت با کمترین خسران مهیای توسعه است و در برخی دیگر کمترین توسعه در آن منجر به تخریب زمین می شود. این نکته بیانگر این است که برای انجام توسعه در محیط زیست، پیش از برنامه ریزی برای استفاده از آن به ارزیابی توان اکولوژیکی آن در قالب یک برنامه ریزی اصولی و منسجم پرداخت.

استراژی حفاظت از محیط زیست سه هدف را برای حفظ محیط زیست یا به عبارتی زمین برمی شمارد که در شکل زیر نمایان است.

شکل ۸. استراتژی حفاظت از محیط زیست

نخستین هدف ادامه فرایندهای اساسی زیست محیطی است این فرایندها از طریق اکوسیستم ها کنترل می شود، مورد حمایت قرار می گیرند و یا تعدیل می یابند فرایندهای یاد شده برای تولید غذا، سلامت و دیگر جنبه های بقای انسانی و توسعه پایدار ضروری هستند «نظام های حمایت از حیات» شامل خاک و زمین کشاورزی، جنگلها و اکوسیستم های آب های آشامیدنی و شور می باشد. تهدیدهای جاری شامل فرسایش خاک، مقاومت آفات وحشرات در برابر حشره کش ها جنگل زدایی و رسوب گذاری ناشی از آن و آلودگی آب و سواحل است. هدف دوم عبارت است از حفظ تنوع ژنتیکی یعنی گونه های ژنتیکی چه در تنوع های گوناگون محصولات گیاهی یا دامی که به طور محلی سازگار شده اند و چه در انواع مختلف گونه های وحشی گیاه و دام این تنوع ژنتیکی هم در حکم بیمه است (برای مثال، بیماری های گیاهی) و هم در حکم سرمایه گذاری برای آینده (برای مثال پرورش محصولات گیاهی و دارویی). هدف سوم استراتژی حفاظت از زمین عبارتست از «توسعه پایدار گونه ها و اکوسیستم ها» به ویژه شیلات، گونه های وحشی گیاهانی که برداشت می شوند، منابع جنگل و الوار و بالاخره چراگاه ها. بدین ترتیب این اهداف به فهرستی از ضرورت های حائز اولویت تقسیم می شوند و انتخاب اولویت بر اساس معیار اهمیت (این مورد تا چه حد مهم است. {فوریت} با چه سرعتی در حال و خامت است) و قابلیت جبران پذیری صورت می گیرد. دو هدف نخست یعنی فرآیند های تکنولوژی و تنوع ژنتیکی، نیازمند برنامه ریزی و تخصیص منطقی بهره گیری از زمین این ناحیه جغرافیایی است: اولویت دادن به کاشت محصولات کشاورزی در زمین های حاصل خیز (و نه در زمین های حاشیه ای) و صرفه نظر کردن از مناطقی همچون از مناطق آبگیر رودخانه و کرانه ای و نظارت بر آنها تنها به منظور مدیریت مناسب حفظ تنوع ژنتیکی مستلزم حیات پایگاه اکو سیستم ها و ایجاد به موقع بانک هایی از اطلاعات ژنتیکی می باشد. بدین ترتیب، استراتژی ملی حفاظت از محیط زیست در مورد اولویت های در نظر گرفته شده برای اقدامات اساسی به بحث می پردازد. این اولویت ها بر تدارک استراتژی های ملی جداگانه (توسط سازمان های دولتی و غیر دولتی) استوار است. این سازمان ها، اهداف توسعه را در پرتو اهداف حفظ محیط زیست مورد بررسی قرار می دهند. سازمان های مذکور مبنایی برای شرایط اولویت ها تعیین می کنند. موانع را شناسایی و روش هایی مقرون به صرفه را برای مقابله با آنها پیشنهاد می کنند. اولویت اکوسیستم ها و گونه ها را از نظر مساله ی حفاظت معین می سازند و برنامه ریزی عملی اقدامات را ارائه می دهند. همچنین، نگرانی های زیست محیطی (همچون ضرورت دست یابی به سطحی پایدار از جمعیت و جاذبه پایگاه ذخایر و جهت دهی مجدد به فناوری در) را با دغدغه های توسعه (همانند هدف بنیادی برآورده ساختن نیاز های اولیه و نیاز به برقراری ارکان زیست محیطی در قالب تصمیم سازی

اقتصادی) در هم می آمیزند. رشد اقتصادی به عنوان تنها راه مقابله با فقر به شمار می رود و بدین سان تنها راه تحقق اهداف توسعه زیست محیطی تلقی می گردد، به هر صورت این رشد باید شکل جدیدی داشته باشد، یعنی بالندگی، پایداری، حساسیت نسبت به محیط زیست، مساوات طلبی و انسجام پذیری توسعه ی اقتصادی و اجتماعی به عبارت صریح تر: «متمرکز از نظر مادی و انرژی و دارای تأثیرمنصفانه تر» (Brundtland, 1987: 52).

– گریز از تنش های محلی شناس مهم گردشگری

برای اینکه محیط های جغرافیایی با اهمیت ویژه و مورد تعارض قرار نگیرند و با استفاده های بیش از حد ظرفیت محیطی مواجه نشوند، باید سیستم مدیریتی ویژه مورد استفاده قرار گیرد تا با توجه به پتانسیل های محیطی از مواهب طبیعی آنها استفاده شود. در واقع، ضرورت مدیریت ملی و یکپارچه در طرح های توسعه پایدار با دید سیستمی و کاربردی لازم است تا از استفاده های بی رویه و حساب نشده از محیط طبیعی این شبه جزیره و خسارت های جبران ناپذیر جلوگیری کند. همچنین، به دلیل ورود گردشگران ملی و خارجی تا حدودی امنیت این شبه جزیره و در کل و شهروندان و آرامش آنها با مشکل روبرو می شود. همچنین، این شهرها از حرکت بیش از حد کشتیهای تجاری و ناوهای نظامی رنج می برد. سروصدا، شلوغی و دزدهای مکرر، منازعات و درگیری ها و حتی انفجار تانکرهای سوخت که حل و فصل همه اینها، مدیریت شهری با برنامه و هدفمند می طلبد. برای اینکه مشکلاتی از این قبیل کاهش یابد باید اداره امور را بیشتر به دست مردم محل (حکومت محلی) سپرد.

نیروی انتظامی و شهرداری دو ارگان محلی (حکومت محلی) در شهرهای ساحلی هستند که اداره و امنیت را باید با برنامه ریزی های مستدل و هدفمند فراهم کنند. امنیت فضاهای شهری، نقش بسزایی در ارتقاء سطح رفاه و آسایش شهروندان دارد. مشارکت و همکاری مردم در امور شهر باعث افزایش سطح امنیت شهر و احساس امنیت در بین شهروندان می شود. بنابراین، نقش مشارکت و همکاری مردم در ارتقاء امنیت شهر امری واضح است (بیرانوندزاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵). امروزه، به دلایل مختلف، در عین توسعه یافتگی فیزیکی، دچار نابسامانی های عمیقی در عرصه سیاسی – امنیتی هستند، در نتیجه، شهرهای ساحلی به امنیت و آرامش نیاز دارد و مدیریت شهری باید در عرصه های گوناگون با راهبردهای بهینه صورت گیرد. هر قدر قدرت یک شهر بالاتر رود، مشکلات سیاسی – امنیتی هم بیشتر می شود و مدیریت و سیاستگذاری مستحکم می طلبد. در دهه های اخیر، اهمیت گردشگری، در سطح بین المللی هم از لحاظ تعداد گردشگران و هم از لحاظ درآمد ارزی همواره و به طور بی سابقه ای در حال افزایش بوده است (Thomas R. et, 2005: 13).

در همین راستا رشد هوشمند از جمله رویکردهایی است که توسعه پایدار را در دستور کار خود قرار داده است، تا علاوه بر جلوگیری از گسترش بی رویه شهرها به ارتقای سطح کیفی درون شهر نیز کمک نماید. امروزه گرایش های توسعه شهری به سمت این رویکرد پیش رفته و سعی می شود در گسترش شهرها و رشد آنها اصول پایدار ی و رشد هوشمند در نظر گرفته شود (موحد، ۱۳۷۹: ۲۶). یکی از این رویکردهای برنامه ریزی که از تلفیق رشد هوشمند و پایداری حاصل شده است، رویکرد انتقال حقوق توسعه (TDR) می باشد. این رویکرد ابزاری تکمیلی برای تشویق توسعه داوطلبانه در مکان هایی است که ساکنین آن به حفظ و نگهداری آن مکانها تمایل دارند و یا مکان هایی که مالکین آن خواهان رشد و توسعه بیشتر و مالکیت حوزه وسیع تری هستند (صدوق، ۱۳۸۱: ۱۵).

از مزیت های این رویکرد این است که برای حفظ منابع عمومی با استفاده از سرمایه های مالی بخش خصوصی یا بازار حقوق صاحبان زمین در ازای ارزش از دست رفته اموالشان پرداخت می شود.

نتیجه گیری

نتایج تحقیق نشان می دهد که «شهرهای ساحلی» با داشتن منابع ارزشمند طبیعی، تنوع زیستی و فعالیت های عظیم اقتصادی، به یکی از حساس ترین و ارزشمندترین مناطق تبدیل شده اند.

به طوری که، این شهرها، به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص خود، دارای فرصت های بی شمار توسعه اقتصادی وابسته به صنایع دریایی هستند. بنابراین، با توجه به منابع و پتانسیل های موجود در شهرهای ساحلی، سواحل؛ نقش غیر قابل جانشینی در اقتصاد و توسعه ایفا می کنند. این مکان ها همچنین دارای قابلیت های متنوع جهت جذب گردشگران می باشند. امروزه گسترش گردشگری، یکی از منابع درآمدی مهم در راستای توسعه شهری به شمار می رود. روابط متقابل سیاست و فضا در شهر از موضوعات مهم مورد بررسی جغرافیدانان است. برای بررسی این روابط، درک شرایط جغرافیایی طبیعی بسیار مؤثر و مفید است. مطالعات نشان می دهد حیات شهر همواره در ارتباط تنگاتنگ با محیط طبیعی شکل گرفته است. محیط طبیعی همراه با عوامل دیگر همچنان که موجبات تشکیل تمدن های بزرگ را فراهم آورده در مواردی نیز انهدام آنها را سبب شده است. قابلیت اخذ و تبادل از منابع مختلف، سازماندهی، دریافت و نمایش به هنگام اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات گوناگون و امکان ارائه خدمات چند منظوره، به عنوان ابزاری کارآمد در برنامه ریزی های زیست محیطی در سطح محلی و به طور کلی در سطح میانی و کلان می باشد.

ارزیابی های چند عامله مطرح است. برنامه ریزی مکانی شامل فنون تصمیم گیری است و ترکیب سامانه اطلاعات جغرافیایی یک ابزار قوی برای برنامه ریزی مکانی، پدید می آورد.

دردنیای امروز، برای رسیدن به توسعه پایدار، روشها و راه های زیادی طراحی شده و دولتها درصدد استفاده از این روشها و امکانات توسعه هستند و توجه خاصی روی قابلیت های زمین و بهره برداری از این قابلیت ها دارند. یکی از مهمترین کارهای که در این شهرها از صورت می گیرد، البته طی سالهای گذشته، ایجاد اتحادیه ها و سازمان ها بوده است که در توسعه این مکان بسیار اهمیت داشته است. راهکارهایی برای توسعه بیشتر شهرهای ساحلی که تاکنون در پژوهش های بیشماری به آنها اشاره شده است عبارتند از:

- ❖ تسریع رشد اقتصادی، پیشرفت اجتماعی و توسعه فرهنگی از طریق تلاشهای مشترک و برپایه برابری و مشارکت.
- ❖ توسعه همکاری ها در قالب شرکتهای مشترک و کمکهای متقابل در زمینه های مختلف.
- ❖ فراهم نمودن تسهیلات تحقیقاتی و آموزشی در امور حرفه ای، فنی و اداری.
- ❖ بهره برداری بیشتر از منابع کشاورزی، صنایع و توسعه تجاری از جمله بررسی مسایل تجارت جهانی کالا، بهبود حمل و نقل و ارتباطات برای ارتقاء توسعه.
- ❖ گسترش مطالعات و ایجاد مراکز تحقیقات و پژوهش در راستای آمایش سرزمین و سازماندهی سیاسی فضای سواحل.
- ❖ حفظ و ایجاد همکاری نزدیک و سودمند و دیپلماسی فعال و توجه به بحث خواهر خوانده های ساحلی.

❖ اتخاذ روشی پایدار برای توسعه گردشگری به مثابه مهمترین ابزار توسعه پایدار شهرهای ساحلی کهنه به نقش شرایط جغرافیایی بی نهایت مربوط می شود بویژه سواحل.

حامی مالی

این مقاله حامی مالی ندارد.

سهام نویسندگان

نویسندگان در انجام این پژوهش سهم برابر دارند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند، هیچ تضاد و منافعی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله علمی و پژوهشی می باشد.

منابع

- ۱) اسلامی، محمد (۱۳۹۵). نقش اقتصاد مقاومتی در توسعه جزیره قشم، کنفرانس بین المللی تغییر و تحول، تهران، ۱۴ و ۱۵ مهرماه.
- ۲) بدیعی، مرجان، حسینی، نرجس سادات (۱۳۹۴). بررسی تاثیر استراتژی گردشگری بر توسعه، اولین کنفرانس بین المللی زمین، فضا و انرژی پاک، دانشگاه محقق اردبیلی، چاپ در مجموعه مقالات.
- ۳) بدیعی، مرجان و حسینی نصرآبادی، نرجس سادات (۱۳۹۷). جغرافیای سیاسی شهر، چیستی و چرایی، فصلنامه جغرافیا، ۵-۲۳، ۱۶(۵۹).
- ۴) بهشتی، محمد باقر (۱۳۸۲). توسعه اقتصادی ایران: انتشارات دانشگاه تبریز.
- ۵) تودارو، مایکل (۱۹۹۰). توسعه اقتصادی در جهان سوم، ترجمه غلامعلی فرجادی، تهران: نشر موسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه.
- ۶) جانستون، آر.جی؛ تیلور، پیتر جی و مایکل جی واتس (۱۳۸۳). ترجمه نوریان، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دانشکده فرماندهی و ستاد.
- ۷) حسینی، نرجس سادات (۱۳۹۳). کشاورزی، آمایش سرزمین و توسعه پایدار در جنوب شرق آسیا در کنگره ی آمایش سرزمین در هزاره سوم در جنوب شرق ایران دانشگاه زاهدان ۱۶ آبان
- ۸) حسینی، نرجس سادات (۱۳۹۳). ژئوپلیتیک زمین، کشاورزی و توسعه ی پایدار در همایش ملی زمین شناسی و اکتشاف منابع اسفند چاپ در کتاب مجموعه مقالات، دانشگاه شیراز.
- ۹) حسینی، نرجس سادات (۱۳۹۴). توسعه ی شهری در پرتو بکارگیری سیاست صنعت. همایش سیاست و شهر. نهمین همایش انجمن علوم سیاسی. دی ماه .
- ۱۰) رهنمایی، محمدتقی و شاه حسینی، پروانه (۱۳۸۹). فرایند برنامه ریزی شهری ایران. تهران: سمت
- ۱۱) زاهدی اصل، محمد (۱۳۸۱). مبانی رفاه اجتماعی، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، چاپ اول.
- ۱۲) لهسایی زاده، عبدالعلی (۱۳۸۱). جامعه شناسی توسعه، تهران: انتشارات پیام نور.
- ۱۳) صدوق، محمد باقر (۱۳۸۱). توسعه و توسعه پایدار، فصلنامه ی محیط زیست، شماره ۳۶.
- ۱۴) کلانتری، خلیل (۱۳۸۷). برنامه ریزی توسعه منطقه ای (تئوری ها و تکنیک ها)، تهران: انتشارات خوشبین.
- ۱۵) گرجی، بهرام (۱۳۸۳). مکانیزم انتقال حقوق توسعه راهکاری برای بهینه سازی توزیع تراکم، فصلنامه شهر، ۴(۱۲). ۳۸-۲۳.

- ۱۶) لفت ویج، دریان (۱۳۸۵). پیرامون اهمیت سیاست در توسعه دولتهای توسعه گرا، ترجمه ی جواد افشار کهن، مشهد: انتشارات مرنده یز نی نگار.
- ۱۷) طهماسبی پاشا، جمعی، روفیا مجیدی (۱۳۸۴). چشم انداز گردشگری سواحی جنوبی خزر و آثار آن بر توسعه شهرها با تاکید بر تنکابن، اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه مازندران، سازمان میراث فرهنگی و دانشگاه مازندران
- ۱۸) فرید، یدالله (۱۳۷۵). جغرافیا و شهرشناسی، انتشارات دانشگاه تبریز، چاپ ۴.
- ۱۹) قدمی، مصطفی (۱۳۸۴). اثرات گردشگری در تغییرات زمین شهری با تاکید بر کلاردشت، اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه مازندران، سازمان میراث فرهنگی و دانشگاه مازندران
- ۲۰) لی، جان (۱۳۷۸). گردشگری و توسعه در جهان سوم، ترجمه عبدالرضا رکن الدین و افتخاری و صالحی امین، تهران: نشر بازرگانی وابسته به مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۲۱) گروه مطالعات و برنامه ریزی سازمان برنامه و بودجه (۱۳۷۱). جهانگردی در مازندران، سازمان برنامه و بودجه.
- ۲۲) لهسایی زاده، عبدالعلی (۱۳۸۱). جامعه شناسی توسعه، تهران: انتشارات پیام نور.
- ۲۳) صدوق، محمد باقر (۱۳۸۱). توسعه و توسعه پایدار، فصلنامه محیط زیست، شماره ۳۶.
- ۲۴) موحد، علی (۱۳۷۹). توسعه پایدار شهری، مجله مسکن و انقلاب، شماره ۹۰.
- ۲۵) متوسلی، محمود (۱۳۸۲). توسعه اقتصادی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
- ۲۶) محلاتی، صلاح الدین (۱۳۸۰). درآمدی بر جهانگردی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی
- ۲۷) معمارزاده، غلام رضا (۱۳۸۵). صنعت توریسم، مجموعه مقالات برگزیده ی اولین کنفرانس منطقه ای، دانشگاه آزاد واحد خمینی شهر.
- ۲۸) نوابخش، مهرداد و سمیه صفی (۱۳۹۱). جامعه شناسی گردشگری شهری. تهران: بهمن برنا
- ۲۹) وای، گی، چاک (۱۳۸۲). گردشگری در چشم انداز جامعه، ترجمه علی پارسیان وسید محمد اعرابی، تهران: مرکز پژوهش های فرهنگی.
- 30) Adams, W.M. (1990). Green Development: Environment and Sustain-ability in the third world. London: Routledge.
- 31) Amartya, S. (2007). The concept of development, translated by Ali Goodarzi, Strategy Quarterly, No. 12.
- 32) Asayesh, Hossein (2003). Principles and methods of regional planning, Payam Noor Publications
- 33) Ardestan, Z. (2008). Study of mechanisms for promoting the improvement and renovation of dilapidated urban textures using the approach of transferring development rights, the case study of Sirous neighborhood, Master's thesis, Tarbiat Modares University.
- 34) Amiri, M., Salman Mahini, A., Jalali, A., Hosseini, M., Azari Dehkordi, F. (2009). Comparison of the Systematic Method of Map Integration and Boolean-Fuzzy Logic Combination in Assessing the Ecological Potential of Forests in Watersheds 33 and 34 of Northern Iran, Journal of Environmental Sciences, No. 2.
- 35) Alvani, S. (2006). Tourism Management Process, Cultural Research Office, First Edition.
- 36) Alhordizadeh, R. (2004). An Analysis of the Laws of the United Arab Emirates' Maritime Zones in the Light of the International Law of the Sea (With Emphasis on Iran's Territorial Interests), Journal: Geographical Studies of Coastal Areas, (1)5, 99-119.
- 37) Badiei, M. & Hosseini, N. (2015). Studying the Impact of Tourism Strategy on Development, First International Conference on Land, Space and Clean Energy, 13 Aban 2015, University of Mohaghegh Ardabili, published in Collection of Papers.
- 38) Badiei, M. & Hosseini Nasrabadi, N. (2018). Political Geography of the City, What and Why, Quarterly Journal of Geography, (59)16, 5-23.
- 39) Beheshti, Mohammad Bagher (2003). Economic Development of Iran: Tabriz University Publications.
- 40) Eslami, M. (2016). The Role of Resistance Economy in the Development of Qeshm Island, International Conference on Change and Transformation, Tehran, October 5-6.
- 41) Blaikie, P. Brookfield, H. (1987). Land Degadation and Society. London :Routledge-.

- 42) Brundtland, H. (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press for the World Commission on Environment and Development.
- 43) Friedland, W. (1991). Introduction to W. Friedland, L. Busch, F. Buttel and A. Rudy (eds). *Towards a New Political Economy of Agriculture*.
- 44) Farid, Y. (1996). *Geography and Urbanism*, Tabriz University Press, 4th Edition
- 45) Ghadami, M. (2005). *The Effects of Tourism on Urban Land Changes with Emphasis on Kelardasht*, The First National Conference on the Role of the Tourism Industry in the Development of Mazandaran, Cultural Heritage Organization and University of Mazandaran
- 46) Kelly, F. (2006). *Trends in Development, Zoning Density, and the Demand for Transferable Development Rights: A Case Study of Montgomery County, Maryland*. University of Maryland.
- 47) Pearce, D., Markyanda, A. & E, Barbier, E. (1989). *Blueprint for a Green Economy*. London: Earthscan.
- 48) Pbound, p. (1999). *Human Development Report of the Islamic Republic of Iran 1999*. Plan and Budget Organization of the Government of Iran and the United Nation, Tehran.
- 49) Planning and Studies Group, Planning and Budget Organization. (1992). *Tourism in Mazandaran, Planning and Budget Organization*
- 50) Hall, C. M. (2002). *Tourism planning: policies, processes and relationships*, Singapore, Pearson Hall.
- 51) Hatton, M. J., (1999). *Community- Based Tourism in the Asia Pacific*, Ontario/ CTC / APEC: School of media studies, Humber College.
- 52) Hernandez, S. A., Cohen, J. & Garcia, H. I., (1996). Residents attitudes towards an instant resort enclave, *Annals of Tourism Research*, 23(4). 755-779.
- 53) Holmberg, J., K. Thomson, and L. Timberlake (1993) *Facing the Future: Beyond the Earth Summit*. London: Earthscan / International Institute for Environment and Development.
- 54) Hosseini, N. (2014). *Agriculture, Land Management and Sustainable Development in Southeast Asia in the Congress of Land Management in the Third Millennium in Southeast Iran*, Zahedan University, November 6th.
- 55) Hosseini, N. (2014). *Geopolitics of Land, Agriculture and Sustainable Development in the National Conference on Geology and Resource Exploration*, March, published in the book of collected papers, Shiraz University.
- 56) Hosseini, N. (2015). *Urban Development in the Light of the Application of Industrial Policy*. Conference on Politics and the City. The Ninth Conference of the Political Science Association. December
- 57) Malczewski, J. (2006) *Ordered weighted averaging with fuzzy quantifiers: GIS-based multi criteria evaluation for land-use suitability analysis*. *International of applied earth observation and geo information*.
- 58) Movahed, A. (2000) *Sustainable Urban Development, Housing and Revolution Magazine*, No. 90.
- 59) Motavasali, M. (2003). *Economic Development*, Tehran: Organization for Study and Compilation of University Humanities Books (SAM).
- 60) Mahallati, S. (2001). *An Introduction to Tourism*, Tehran: Shahid Beheshti University
- 61) Memarzadeh, Gholam Reza (2006). *Tourism Industry, Selected Papers of the First Regional Conference*, Azad University of Khomeini Shahr Branch
- 62) Navabakhsh, Mehrdad and Somayeh Safi (2012). *Sociology of Urban Tourism*. Tehran: Bahman Borna.
- 63) Leftwich, A. (2006). *On the Importance of Policy in the Development of Developmental States*, Javad Afshar Kohan's Option, Mashhad: Marand Yaznagar Publications.
- 64) Lohsaizadeh, A. (2002) *Sociology of Development*, Tehran: Payam Noor Publications.
- 65) Lee, J. (1999). *Tourism and Development in the Third World*, Translated by Abdolreza Roknoeddin and Eftekhari and Salehi Amin, Tehran: Commercial Publishing House affiliated with Commercial Studies and Research.
- 66) Lohsaizadeh, A. (2002). *Sociology of Development*, Tehran: Payam Noor Publications.

- 67) Laino, E. & Iglesias, G. (2023). Extreme climate change hazards and impacts on European coastal cities: a review. *Renew. Sustain. Energy Rev.* 184 (1), 113-587.
- 68) Jacobs, M.(1995). Sustainable Development: Assumptions, Contradictions, progress, in Lovendduski, J. and Stanger (eds), *Contemporary political studies: proceedings of the Annual Conference of the political studies Association*, London.
- 69) Jafari, J. (2000). *Encyclopedia of Tourism*, Routledge, USA & Canada.
- 70) Schroeder, T. (1996). The relationship of residents image of their state as a tourist destination and their support for tourism, *Journal of Travel research*, 34(4), 71-84.
- 71) Seto, K. C., Fragkias, M., Guneralp, B. & Reilly, M. K. (2011). A meta-analysis of global urban land expansion. *PLoS ONE* 6, e23777. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0023777>
- 72) Song, J., Fu, X., Wang, R., Peng, Z.-R. & Gu, Z. (2017). Does planned retreat matter? Investigating land use change under the impacts of flooding induced by sea level rise. *Mitig. Adapt. Strat. Glob. Change* 23, 703–733. <https://doi.org/10.1007/s11027-017-9756-x>
- 73) Ramos, E., Puente, A. & Juanes, J. A., (2015). An ecological classification of rocky shores at a regional scale: a predictive tool for management of conservation values. *Marine Ecology*, 37(2), 311–328
- 74) Rahnamei, Mohammad Taghi and Parvaneh Shah Hosseini (2010). *The Urban Planning Process of Iran*. Tehran: Samt.
- 75) Tahmasbi Pasha, Jameli, Rufia Majidi, (2005). *Tourism Prospects of the Southern Caspian Region and Its Effects on the Development of Cities with Emphasis on Tonekabon*, The First National Conference on the Role of the Tourism Industry in the Development of Mazandaran, Cultural Heritage Organization and University of Mazandaran
- 76) Todaro, Michael (1990). *Economic Development in the Third World*, translated by Gholam Ali Farjadi, Tehran: Institute for Advanced Research in Planning and Development Publications.
- 77) Thomas R., Pigozzi B. & Sambrook R. (2005). *Tourist Carrying Capacity Measures: Crowding Syndrome in the Caribbean*, *The Professional Geographer*, 57(1).
- 78) Sadouq, Mohammad Baqer (2002). *Development and Sustainable Development*, *Environmental Quarterly*, No. 36.
- 79) Kalantari, Kh. (2008). *Regional Development Planning (Theories and Techniques)*, Tehran: Khoshbin Publications.
- 80) Gorji, B. (2004). *Development Rights Transfer Mechanism: A Strategy for Optimizing Density Distribution*, *City Quarterly*, Fall Issue.
- 81) Sadough, H. (2002) *Development and Sustainable Development*, *Environmental Quarterly*, No. 36.
- 82) Wai, Gay, Ch. (2003). *Tourism in the Perspective of Society*, translated by Ali Parsian and Seyyed Mohammad Arabi, Tehran: Cultural Research Center.
- 83) Wolf, C., Nikolettopoulos, T., Hinke, J. & Vafeidis, A. (2020). Future urban development exacerbates coastal exposure in the Mediterranean, *Scientific Reports*, 20, 14420, <https://doi.org/10.1038/s41598-020-70928-9>
- 84) Wannowitz, M., Ajibade, I., Mach, K., Magnan, A., Petzold, J. & Reckien, D. (2024). Progress and gaps in climate change adaptation in coastal cities across the globe, *Nature cities*, 1 (1). 610-619. <https://doi.org/10.1038/s44284-024-00106-9>
- 85) Zamani – Farhani, H., Ghazali, M., (2008). Resident attitudes and perception towards tourism development: A case study of Masooleh, Iran, *Tourism Management* 29(2008), 1233-1236
- 86) Johnston, R.J.; Taylor, Peter J. and Michael J. Watts (2004). *Translated by Noorian*, Tehran: Islamic Revolutionary Guard Corps Command and Staff College.
- 87) Zahedi Asl, M. (2002). *Foundations of Social Welfare*, Tehran: Allameh Tabatabaei University, First Edition